

ایران معاهده کپی رایت را امضا می‌کند

سرانجام پس از مدت‌ها بحث و بررسی، لایحه پیوستن ایران به معاهده برن (موسوم به کپی رایت) به هیأت دولت تقدیم شد.

در صورت تصویب لایحه پیوستن ایران به قانون مالکیت معنوی توسط هیأت دولت ایران معاهده کپی رایت را امضا می‌کند

سرانجام پس از مدت‌ها بحث و بررسی، لایحه پیوستن ایران به معاهده برن (موسوم به کپی رایت) به هیأت دولت تقدیم شد.

این لایحه را وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از چند ماه پیش در دستور کار خود قرار داد و حالا آن طور که مدیرکل حقوقی این وزارتخانه می‌گوید، به دولت تحویل شده است. احمدعلی محسن‌زاده در این باره به ایسنا می‌گوید: اساساً تا به حال در حوزه کپی‌رایت، ایران عضو هیچ کنوانسیون نبوده و نیست، اما هم‌اکنون لایحه این قانون به دولت تقدیم شده و این لایحه نخستین قدمی است که در این رابطه برداشته شده است. گذشته از این، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان متولی امر مالکیت ادبی و هنری در کشور با حضور نخبگان این حوزه، وکلا، قضات، هنرمندان، مؤلفان و مصنفان و دانشجویان، پنجم اردیبهشت‌ماه سال جاری، همایش حقوق مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط با قانون کپی‌رایت را نیز برگزار خواهد کرد.

به گفته محسن‌زاده، این همایش در چند پنل تخصصی و با ارائه مقالات برگزیده از سوی استادان و دانشجویان و با سخنرانی مسئولان عالی‌رتبه این حوزه برگزار خواهد شد. اما پیش‌تر، یعنی همین 40 روز پیش یک همایش دیگر نیز با نام «#171؛ همایش حمایت از مالکیت ادبی و هنری در ایران و پیمان‌های بین‌المللی» برگزار شده است. در این همایش که 7 اسفند سال 90 در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران برگزار شد، رضا داوری اردکانی، رئیس این فرهنگستان، درست برخلاف آنچه تصور می‌شد، پیوستن ایران به معاهده برن را زبان‌آور دانست و گفت: امروز علم در دست قدرت است و در این شرایط سؤال جدی که برای ما ایجاد می‌شود این است که اگر ما از مالکیت علمی حرف بزنیم، واقعاً چه بهره‌ای از آن می‌توانیم ببریم. میزان آثار ایرانی که به زبان‌های خارجی ترجمه می‌شود در قیاس با آثاری که از زبان‌های دیگر به فارسی برگردانده می‌شود، تقریباً هیچ است، در چنین شرایطی اگر ما به قانون کپی رایت بپیوندیم، زبان می‌کنیم ولی همین‌جا این نکته را هم بگویم که دفاع از هنرمندان و نویسندگان وظیفه ما و وظیفه حقوقدانان است؛ چرا که آنها (پدیدآورندگان آثار ادبی و هنری) همواره به جامعه نورافشانی می‌کنند و نباید حقوقشان بی‌اجر بماند.

جالب اینکه در همین همایش، آیت‌الله محقق داماد، رئیس گروه علوم اسلامی فرهنگستان علوم مسئله را طور دیگری طرح کرد و رعایت نکردن حق مالکیت معنوی را دزدی دانست. محقق داماد گفت: هر چیزی که مورد معامله عقلاً باشد و آن را دور نیندازند، ارزش دارد. امروز هم عقلاً برای یک ابداع علمی و هنری و نوشتن یک کتاب، تدوین یک سی دی، نگارش یک سناریوی سینمایی، کشیدن یک تابلوی نقاشی و امثالهم ارزش قائل هستند و لذا به عقیده من تجاوز به حقوق ادبی و هنری و حق معنوی، حرام است؛ چون عقلاً آن را زشت می‌دانند. محقق داماد همچنین گفت: نمی‌توان مسئله حقوق ادبی و هنری را بسامان کرد؛ مگر با استفاده از متد فقهی. یقین بدانید اگر مجلس هم بزرگ‌ترین قانون را برای این مسئله وضع کند تا قضیه از راه دین و فقه رفع و رجوع نشود، مشکلات باقی می‌ماند.

به نظر من ابتدا باید حق ادبی و هنری را به‌عنوان یک ارزش تلقی کنیم و نگوییم چون تولید فکری است، مالکیت ندارد. معیار مالکیت اشیا چه مادی و چه معنوی منفعت است. این بحث، همانطور که از این دو اظهار نظر مختلف روشن می‌شود، بحث دامنه‌داری است، اما صرف‌نظر از آنچه سود یا زیان ایران از پیوستن به معاهدات بین‌المللی مرتبط با مالکیت معنوی نامیده می‌شود، به نظر می‌رسد برقراری رابطه محترمانه با دنیای تولید فرهنگ و هنر، حالا دیگر وابستگی تام و تمامی به امضای دست‌کم یکی از این معاهدات دارد. در این بین معاهده برن که سابقه‌ای در حدود 125 سال دارد، تاکنون به امضای همه کشورهای جهان جز 12 کشور رسیده است که ایران یکی از این 12 کشور است. هرچند که همین حالا هم ضرورت رعایت مالکیت معنوی مؤلفان کشورهای دیگر، به‌ویژه در حوزه ادبیات، در بین برخی ناشران ایرانی کاملاً حس شده و این ناشران، بی‌آنکه ضرورت و قانونی آنها را ملزم کرده باشد، قانون کپی‌رایت را برای ترجمه و انتشار آثار کشورهای دیگر رعایت می‌کنند.

پیوستن رسمی و قانونی ایران به این معاهده، البته چیزی بسیار فراتر از این رفتارهای اخلاقی انفرادی است و گذشته از اثرات بین‌المللی‌اش، نقش مهمی در پویایی یا حتی جهانی شدن ادبیات ایران خواهد داشت. تنها به یک دلیل ساده، وقتی ما به دیگران

احترام می‌گذاریم و حقوقشان را رعایت می‌کنیم، آنها نیز به حقوق ما احترام خواهند گذاشت و حتی به شکل منظم‌تر و هدفمندتری به سراغمان خواهند آمد. همچنان که نمایشگاه کتاب تهران نیز تنها به علت رعایت نکردن قانون کپی‌رایت توسط ناشران ایرانی، هرگز به نمایشگاهی برای مبادله و عقد قرارداد تبدیل نشده است و مسلماً اگر این مشکل بزرگ که ما را به جزیره‌ای در جهان نشر تبدیل کرده است، رفع شود، بی‌تردید نمایشگاه‌مان نیز شباهت بیشتری به نمایشگاه‌های بزرگ دنیا پیدا خواهد کرد. حالا باید دید آیا هیأت دولت با تصویب این لایحه، ایران را از جمع 12 کشوری که قانون کپی‌رایت را رعایت نمی‌کنند، خارج خواهد کرد یا خیر.